

ANUL IX.

APRILIE—MAI 1939

No. 4—5

Inscrisă sub No. 92—1938
Tribunalul Cluj

Motto : *Fără cinste și legalitate asanarea
țării este imposibilă*

SIC COGITO...

REVISTĂ PERIODICĂ LUNARĂ

Proprietar
și Director

DR. VICTOR CORBUL. medic-colonel în retragere
CLUJ, Str. Gen. Grigorescu Nr. 16.

NB. Toată revista fiind scrisul men, articolele nu sunt semnate aparte

„Ceva“ despre afișele marilor gazete.

Mai multe zile în rând afișele marilor gazete din capitală anunțau cu litere de 10 cm că Anglia și Franța vor apăra integritatea și independența României ; foarte frumos dela aceste 2 mari puteri ; eu cuget însă că atari telegrame și declarații ale marilor puteri pot avea loc în interiorul gazetei, nu se poate însă admite, că și de și atari anunțuri, pe afișe să fie lipite ori acătate pe la toate tutungeriile, pe la chioscuri, etc. anunțând apărarea independenței noastre ; aceia a fost făurită prin jertfa sutelor de mii de morți, deci, eu cuget, că acest fapt nu se poate afișa zilnic ca o marfă oarecare pe piață ! ba ce e mai mult în ultimele zile aceste afișe anunțau, cu litere tot așa de mari și declarația ministrului de externe maghiar, cumcă Ungaria va respecta granițele României ! Aceasta arată o slăbiciune, că adecă abia asceptăm că și Ungaria să declare că ne va respecta gra-

nițele ! . . . e ceva pot dice sub demnitatea noastră de stat de 20 milioane de a se afișa în așa fel și declarațiile contelui maghiar; ar fi cu totul destul publicarea scirilor în interiorul gazetei. Eu cuget că cei chemați ar trebui să interdică afișarea publică prea des repetată de atari declarații, cari privesc independența ori integritatea Statului nostru ! e destul ceiace se publică în interiorul gazetei, fără a mai face să crească aripile minoritarilor noștri ! . . .

Personal de Ambasadă.

În gazetele „Universul“ și „Curentul“ din 5 Maiu a. c. cetesc că Ministrul nostru de externe, dl Grigore Gafencu, cu ocasiunea audienții la S. S. Papa Pius XII, a fost însoțit, între alții, și de un părinte confesor eclesiastic al Ambasadei noastre din Roma l.. Nu știu din câți membri se compune Ambasada noastră din Roma, dar mă întreb, că oare este de o necesitate absolută un confesor la o ambasadă ? Am cetit în gazetele din capitală că I. P. S. S. Patriarhul României Dr. Miron Cristea a murit pe Riviera francesă, adică nu tocmai așa departe de Roma, fără a avea la capul său în oara morții un confesor respective un preot ortodox român din țară pentru „a-l împărtași cu cele sante !“..

Scriu aceste șire așa numai ca un simplu fapt divers ; poate că cineva îmi va da o deslușire în privința aceasta ! . . .

Pentru revista „Răboj năsăudean“.

Nu am de cuget a critica conținutul revistei ; m'a surprins însă că Societatea de lectură „Virtus Romana Rediviva“ a liceului grănițeresc „G. Coșbuc“ din Năsăud, își începe esistența cu o „Predoslovie“, un cuvânt cu totul bătător la ochi și care nu cadrează de loc cu devisa veche „Virtus Romana Rediviva“. Eu cuget că noi avem și alte cuvinte curat românești, cari s'ar fi putut pune în locul „Predosloviei“ ; și atunci mă întreb pentrue să împrumutăm acest cuvânt așa de „marcant slav“ și cam neîndătinat în ținutul Năsăudului ? E drept, că omul cetesce adeseori acest cuvânt în gazetele din capitală ; prin „abus“ a devenit ceva modern la gazetarii noștri, dar aceasta nu poate fi un

motiv, ca să fie întrebuințat și în o revistă școlară, care, înainte de toate, fiind vorba de tineri începători, trebuie să aibă în vedere mai mult puritatea limbii și să nu folosească decât foarte rar și unde nu se poate evita, cuvinte străine!... Dacă ne vom lua după scrisul gazetarilor din capitală nu peste mult vom scrie, cum am amintit eu odată în această mică revistă (An. VII No. 4 din 1937): „meșteșugarii din Blagoslavele tămăduiți de betșugul lor au alcătuit pe terenul impaludat un cheart de zarzavat“;... aceia, cărora aceste șire le sună melodios la ureche, le pot întrebuința!...

Să nu fie cu supărare, că am atras atenția asupra acestei împrejurări, nu o fac din rea voință și mă mir că dl conducător al revistei nu a atras atenția tinerului scriitor cu privire la întrebuințarea cuvântului „Predoslovie!“...

Totodată trebuie să mărturisesc sincer și aceia, că titlul „Crestături“ ori „Increstări nășăudene“ mi-ar fi fost mai simpatic!..

Ca fost elev al liceului grănițeresc nășăudean doresc revistei o viață lungă și succes deplin întru susținerea și apărarea purității limbii noastre!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Timpuri noue, uniforme noue

(Reflecțiuni).

În timpul din urmă vedem că toată lumea e în uniformă.. unii au uniforma și salariile respective indemnizațiile străjerilor, alții a gardiștilor Fr. Ren. Naț., ca și pe timpul partidelor, când un partid sau altul, unii mai „aventuroși“, au introdus ca uniformă „cămășile poate că și aceia erau salariații cuiva?

Dar să lăsăm aceste lucruri din trecut și să vorbim despre uniforme: astăzi abia ici-colea, dacă mai veți câte un om mai bătrân fără uniformă, care și el „își plânge trecutul de ani obosit!“

Da, toată lumea e în uniformă; nu știu însă dacă e bine așa? Prin generalizarea uniformelor să diminuează valoarea altor uniforme și apoi poate că nu toți, cei ce sunt băgați în uniformă corespund cerințelor disciplinei, onoarei, ce se recere prin uniformă, căci uniforma nu-l face pe om mai bun decât cum este! Veți dice poate că și militarii poartă o uniformă? da, dar aci cel ce poartă uniformă și s'a abătut, numai cătuși de puțin dela

cerințele disciplinei, ori a venit în conflict cu anumite cerințe ale onoarei, acela e imediat sancționat, este făcut inofensiv!... Nu știu dacă se întâmplă așa ceva și la noii uniformiști?.. se poate?...

Eu am propus odată în această mică revistă (An IX No. 1 din 1939) o selecționare a membrilor băgați în front... Nu știu dacă s'a făcut ceva în privința aceasta? de altmintrelea nice acum nu este târziu!...

Tăria și valoarea unui partid nu constă în mulți și cu totul amestecați, ci în „mai puțini dar aleși!“...

Pentru ziarul „Tribuna“ din Cluj.

În ziarul „Tribuna“ No. 110 din 17 Maiu a. c. aflu sub titlul „Cărți“ următoarea notiță:

Iuliu Moșil: Biografia căpitanului Anton Cosimelli și opera sa: „Poëmation de secunda legione valahic“; până aci nimic deosebit.

Notița însă spune mai departe: „Neobositul și eruditul cercetător al trecutului grăniceresc, cunoscutul director și editor al „Arhivei Someșene“, în care a adunat și a studiat un material documentar prețios referitor la istoria regimentului II grăniceresc dela Năsăud“... notița mai departe nu ne interesează.

Scriitorul notiței de mai sus a fost foarte greșit informat, a scris ceva numai din „auzite“, căci adevăratul cercetător, director și editor al „Arhivei someșene“ e tocmai cunoscutul prof. pens. dl Virgil Șotropa, care lucră de vre-o 15 ani la „Arhiva Someșană“ și este și ați directorul și propr. „Arhivei“ în care cu o sirguință neobosită a adunat din arhiva săsească a orașului Bistrița materialul necesar despre Regimentul II grăniceresc etc. și l'a publicat cu începere dela fondarea Arhivei Someșene“ și-l mai publică și ați.

Dl Iuliu Moșil nu a fost nice directorul nice editorul Arhivei Someșene: el e directorul „Museului grăniceresc“ din Năsăud și a scris și în Arhiva Someșană multe articole cu referire la granița năsăudeană! de altmintrelea dl Iuliu Moșil se află în Năsăud numai de câțiva ani, decând a trecut la pensie.

Atât pentru constatarea adevărului!...

N. B. Conform No. 9 din 1928 al Arhivei Someșene Opul „Poëmation“ amintit mai sus a fost publicat în No. 2-4 din Arhiva Someșană.

Prima Maiu — Diua Muncii — Sărbătorirea.

Anul acesta ziua de 1 Maiu a trecut, cu deosibire de alți ani, foarte liniscită, mulțămită măsurilor luate de guvern, nepermițându-se anumite demonstrații în liber, cu uniforme, stegulețe și insignii cu miros de peste graniță; totuși în ziua de 1 Maiu a. c., dupăcum aud, s'a întâmplat în pădurea Hoia, de lângă Cluj, un omor!...

După modesta mea părere ziua de 1 Maiu nu ar trebui decretată de sărbătoare oficială cu închiderea prăvăliilor, piețelor de alimente, etc. căci această sărbătoare privesce abia vre-o câteva sute de mii de oameni de pe la orașe; masa poporului român, cu minoritari cu tot, deci vre-o 16 milioane, se ocupă cu agricultura, nu se interesează de loc de această zi, ba nice nu știu nimic de ea, e zi de lucru ca toate celelalte zile ale săptămânii; școlile, instituțiile de Stat nu au nimic comun cu această zi, pentruce să fie închise?... școlile au ziua lor de sărbătoare, maialul lor, iar creditul intelectualității prin această sărbătoare se subminează foarte mult; afară de aceia muncitorimea dela orașe serbează această zi, cel puțin cum a fost până acuma, nu din indemnul de a onora ziua aceasta, ci pentru a se deda la anumite disordini!..

Eu, aș dice: Statul ia măsuri de siguranță pentru ordine, încolo cine vrea poate închide prăvălia, atelierul, cine nu, să fie liber a lucra, a ținea deschis; muncitorimea, care voiesce a serba, să serbeză după plac; școlile, instituțiile să funcționează, piețele de alimente și prăvăliile să fie deschise până la amiazi

Dacă ziua Muncii are o așa de mare însemnătate pentru ce trăsurile cu beuturi spirtoase, cu sifoane etc. umblă toată ziua și le duc pe la toate restaurantele, în pădurea Hoia etc.; eu cred că respectivii încă sunt muncitori și dacă alimente de prima necesitate: carne, pâne, zahar etc. în această zi nu se pot cumpăra pe piață, pentruce să fie liber negoțul cu beuturile spirtoase, sau doară acestea sunt alimente de prima necesitate pentru populație?...

În fine amintesc și aceia că dupăcât știu eu, sărbătorirea zilei Muncii în ziua de 1 Maiu, a fost decretată de o „Internațională“ oarecare!... Si atunci?...

„Ceva“ în legătură cu concentrările militare.

(O propunere).

Aud dela mulți concentrați, respective chemați la concentrare, că cea mai mare parte a minoritarilor din contigentele concentrate nu se trimit la graniță, ci numai soldații români . . . Pricep *foarte bine* pentru ce se întâmplă acest lucru și nice nu mi trece prin minte de a-l critica. Nu pot controla dacă aceste sciri sunt adevărate; în tot cazul nu ar strica, dacă s'ar da un ordin general în sensul că minoritarii concentrați dar netrimși la graniță să fie repartisați pe la sătenii români, ai căror oameni sunt concentrați și trimși la graniță, ca să ajute la lucrul câmpului, căci altmintre elea satele românesci suferă din cauza lipse de brațe de lucru! Eu cuget, că așa ar fi echitabil și nu ar putea nime să protesteze contra acestei dispoziții! . . .

— Mai departe cetesc în gazete că în o comună, din apropierea Clujului, oamenii rămași acasă au arat și pentru cei concentrați, iar în o altă comună oamenii au adunat cereale pentru cei duși la miliție; sunt lucruri foarte îmbucurătoare, dar singuratic; eu cuget că ar trebui luată dela centru o inițiativă în această privință prin administrația locală . . . ar fi și de datoria multilor agronomi — învățători, cari nu sunt prea îngreunați cu lucrul, să cugete la așa ceva și să îndemne pe oameni, ca să deie ajutor pentru familiile celor concentrați, pentru că cei ce au rămas acasă au prin aceasta un mare favor! . . .